

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Vlado Mareš, Tamara Skrozza, Dragan Đorđević, Zlatko Čobović, Ljiljana Smajlović, Zorica Višnjić, Snežana Andrejević, Vida Petrović Škero, Nadežda Gaće, Zoran Stanojević i Milenko Vasović, na sednici održanoj 30.7.2020. godine, jednoglasno donosi

ODLUKU

Tekstom “Plagijat u knjizi Danice Popović”, objavljenim 16. jula 2020. godine, dnevni list “Politika”

1.prekršio je tačke 1 i 4 Odeljka I (Istinitost izveštavanja) Kodeksa novinara Srbije, o obavezi novinara da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno izvesti o događajima od interesa za javnost, poštujući pravo javnosti da sazna istinu i držeći se osnovnih standarda novinarske profesije, kao i da, kad je neophodno, konsultuje što više izvora,

2.prekršio je i tačke 2 i 3 Odeljka V (Novinarska pažnja), po kojoj novinar ne sme slepo da veruje izvoru informacija i mora da vodi računa o tome da izvori informacija često slede svoje interese ili interese društvenih grupa kojima pripadaju i prilagođavaju svoje iskaze tim interesima, odnosno po kojoj je prećutkivanje činjenica koje bitno mogu da utiču na stav javnosti o nekom događaju jednako njihovom namernom iskrivljivanju ili iznošenju laži.

Nalaže se listu „Politika“ da ovu odluku objavi u roku od pet dana od dana dostavljanja odluke.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Danica Popović, profesorka Ekonomskog fakulteta u Beogradu, podnela je žalbu zbog teksta u kojem se tvrdi da je ispitivanje njenog navodnog „plagiranja“ udžbenika prevedenog sa engleskog jezika „dobilo epilog“, jer je stručna komisija Univerziteta u Beogradu dostavila svoj izveštaj Etičkoj komisiji Ekonomskog fakulteta. „Politika“ je ignorisala činjenicu da je prethodnog dana, 15.jula, Etička komisija Ekonomskog fakulteta odbacila izveštaj stručne komisije i vratila ga na doradu, budući da se stručna komisija uopšte nije izjasnila o tome da li je u mom slučaju bilo kakvog kršenja načela akademske čestitosti, iako je formirana upravo sa zadatkom da to utvrdi. ‘Politika’ je to prećutala, kao što je izbegla i da se obrati meni za komentar iako je na to obavezuje Kodeks novinara Srbije”, navela je profesorka Popović. U žalbi se ukazuje i da se, umesto toga, list obratio bivšem studentu Aleksandru

Jakšiću, koga je Etička komisija Ekonomskog fakulteta već osudila zbog toga što ju je i ranije klevetao bez ikakvog osnova i dokaza. “Kao bivši kolumnista u ‘Politici’, posebno sam iznenađena takvom nekolegijalnošću, da me nisu udostojili da kažem ni reč u svoju odbranu protiv kleveta koje protiv mene sprovodi osoba koja je već kažnjavana zbog kršenja akademske čestitosti”, istakla je u žalbi.

U odgovoru na žalbu Dragana Jokić Stamenković, autorka teksta, navela je da ključni argument iz žalbe – da je „Politika“ ignorisala činjenicu da je Etička komisija vratila izveštaj na doradu netačan, jer joj taj podatak u vreme kada je pisala tekst (15. jula ujutru) nije bio poznat, kao i da je o tome nije informisao ni dekan Ekonomskog fakulteta, koga je tog dana pozvala za komentar, verujući da ima pravo da bira sagovornike. Danicu Popović, kako je objasnila, nije zvala jer je list nije „lično napao“, već je namera bila da izvesti o zaključku stručnog tela. Studenta Aleksandra Jakšića pozvala je da bi ga pitala kako neko koga je osudila Etička komisija može nekog drugog da optužuje za akademsku častitost, ali je, nakon što je dobila informaciju da je on samo opomenut, što je lakši disciplinski prekršaj, zaključila da je kredibilan sagovornik. Čim su dobili informaciju da je zaključak vraćen na doradu pripremljen je nastavak teksta, koji nije objavljen zbog žalbe koja je u međuvremenu podneta. Novinarka „Politike“ je naknadno dostavila Komisiji obaveštenje da je u međuvremenu saznala kako je sednica Etičke komisije održana 17. jula i da ona, kada je pisala tekst, nije ni mogla da zna za tu odluku, jer je doneta dva dana kasnije. „Cilj članka bio je saopštavanje odluke nezavisne međuuniverzitetske Stručne komisije, koja je jedino tada bila zvanično izdata, ne napad na jednu od strana u tom sporu. Zato sam smatrala da ne treba da dajem prostor nekome za koga su kolege, univerzitetski profesori, članovi Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje ‘presudili’ da je prisvojio gotovo polovinu knjige od pokojnog kolege. Smatram da bilo o kome da se radi, kada je moguće, takvim osobama ne treba davati prostora u medijima. Mislila sam da je ovo situacija kada je moguće, jer saopštavam odluku stručnog tela da je neko ‘plagijator’, zašto mu davati rec? Van takvih situacija, gde je možda moguće ne dati im na važnosti, pozivanje i druge strane je Sveto pismo novinarstva”, istakla je Dragana Jokić Stamenković.

Članovi Komisije za žalbe ocenili su da, bez obzira na to da li je novinarki, u vreme kada je pisala tekst, bilo poznato da je Etička komisija Ekonomskog fakulteta vratila stručnoj komisiji izveštaj, ako je imala uvid u taj dokument, moralo joj je biti jasno da komisija nije donela zaključak da je Danica Popović plagirala knjigu, kako se tvrdi u naslovu teksta, kao i da postupak nije završen, odnosno da slučaj „nije dobio epilog“. Novinarki koja izveštava o ovom, inače kompleksnom, slučaju, morala je biti poznata procedura, ko i kada donosi konačnu odluku, pa je nejasno i zbog čega je pozvala dekana fakulteta, a ne nekoga iz Etičke komisije da kaže kada će razmatrati izveštaj stručne komisije. Takođe, novinarka prvo u odgovoru kaže da Danicu Popović nije pozvala za komentar, jer „nije direktno napadnuta“, a u dopuni odgovora da je nije zvala jer misli da ona, kao plagijator, ne zalužuje da dobije prostor u novinama. Istovremeno, student koji je nju optužio jeste kredibilan sagovornik, jer je „samo“ javno opomenut zbog kršenja pravila akademske čestitosti. Ovakva procena

novinarke potpuno je suprotna tački 4 Poglavlja I o obavezi novinara da konsultuje što više izvora i da im omogući da iznesu svoj stav.

Potpuno je neprihvatljivo i objašnjenje da informacija da je Etička komisija vratila izveštaj nije objavljeno kasnije, zato što je podneta žalba Savetu za štampu. „Politika“ je time prikrila ovu veoma bitnu činjenicu. Takođe je prećutano i da je sagovornik u tekstu, „student sa prosekom 10“, ranije optuživao Danicu Popović da „prodaje ispite“ i da je zbog toga kažnjen. Time je prekršena i odredba Kodeksa novinara Srbije iz odeljka Novinarska pažnja, koja zabranjuje prećutkivanje činjenica bitnih za razumevanje događaja, kao i tačka po kojoj novinar ne sme slepo da veruje izvoru koji sledi svoj interes i iskaze prilagođava tome. Komisija je ovakvo izveštavanje „Politike“ ocenila kao tendenciozno i zlonamerno i samim tim i neobjektivno.

Beograd, 30.7.2020.

Predsedavajući

Vlado Mareš